

הגדה של פסח

From GESHER HAZIV, 1969

גשר הזיו

הנני מוכן ומזומן
לקיים מצות עשה
שמר את חג האביב
זכר את יום צאתך
מבית עבדים

מוזגין כוס ראשונה

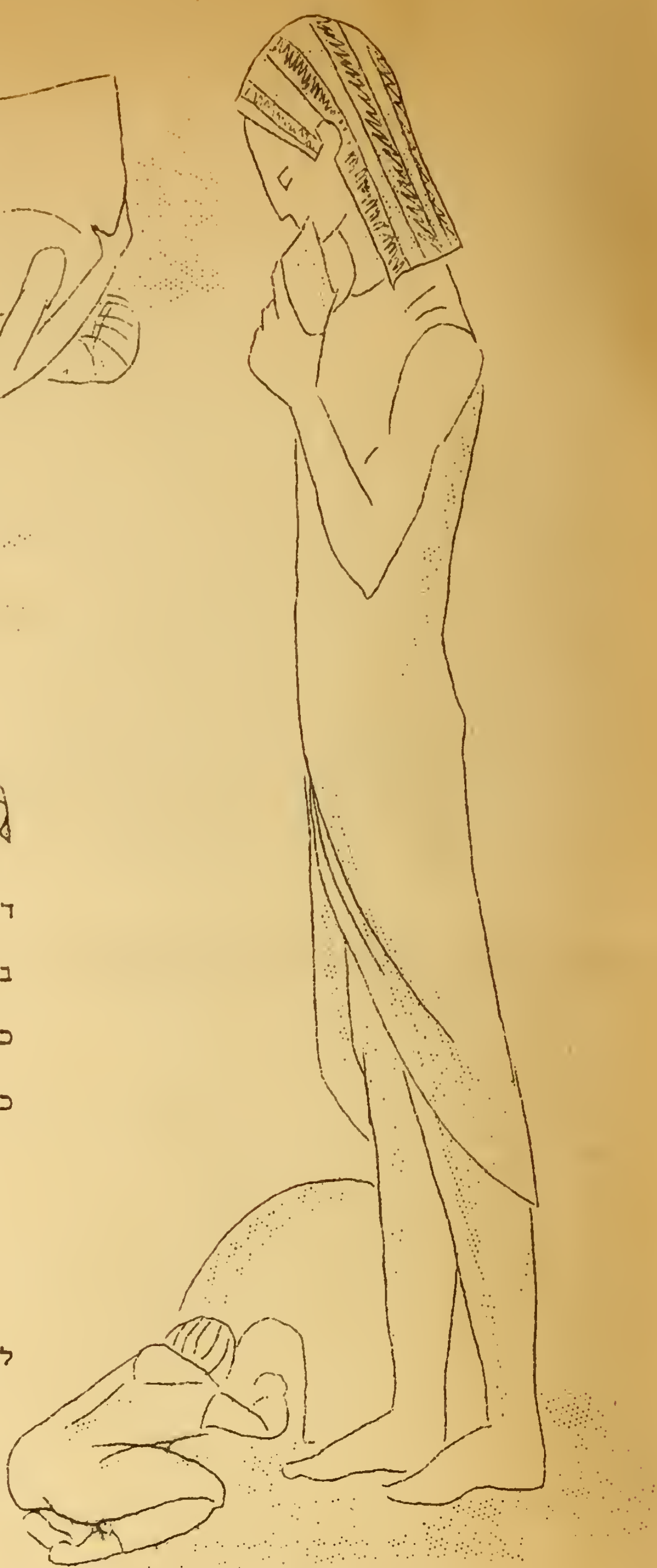
יתחדשו עלינו מועדים לשמחה
חגים לששון חג חרותנו
זכר ליציאת מצרים

הנני מוכן ומזומן
לקיים מצות
כוס ראשונה
של ארבע כוסות

הא לחמא עניא

די אכלו אבהתנא
בארעה דמצרים
כל דכפין ייתי ויכול
כל דצריך ייתי ויפסח

השתא הכא
לשנה הבאה בארעה דישראל

השתא עבדי
לשנה הבאה בני חורין

מה נשתנה

הלילה הזה מכל הלילות

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה

הלילה הזה כלו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות

הלילה הזה מרור.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין

א פ י ל ו   פ ע ם   א ח ת

הליל הזה שתי פעמים.

שבכל הלילות אנו אוכלין

בין יושבין ובין מסבין

הלילה הזה כלנו מסבין.

עבדים

היינו לפרעה במצרים. ויוציאנו
יי אלהינו משם ביד חזקה
ובזרוע נטויה. ואלו לא
הוציא הקדוש ברוך הוא את
אבותינו ממצרים הרי אנו
ובנינו ובני בנינו משעבדים
היינו לפרעה במצרים.
ואפילו כלנו חכמים כלנו
נבונים כלנו זקנים כלנו יודעים
את התורה מצוה עלינו
לספר ביציאת מצרים. וכל
המרבה לספר ביציאת
מצרים הרי זה משבח:

עבדים היינו - ועתה בני חורין.

מעשה

ברבי אליעזר ורבי יהושע
ורבי אלעזר בן עזריה ורבי
עקיבא ורבי טרפון שהיו
מסבין בבני ברק והיו מספרים
ביציאת מצרים כל אותו הלילה,
עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם:
רבותינו הגיע זמן קריאת שמע
של שחרית:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ליל שמורים הוא לה׳ לכל בני ישראל לדורתם

אמר רבי אלעזר בן עזריה. הרי אני כבן שבעים שנה.
ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן
זומא שנאמר:
למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך.
ימי חייך הימים. כל ימי חייך הלילות.
וחכמים אומרים:
ימי חייך העולם הזה. כל ימי חייך להביא לימות

המשיח

כנגד ארבעה בנים דברה תורה.
אחד חכם. ואחד רשע. ואחד תם.
ואחד שאינו יודע לשאל.

מה הוא אומר:
מה העדות והחקים והמשפטים
אשר צוה ד' אלהינו אתכם.
ואף אתה אמר לו כהלכות הפסח
אין מפטירין אחר הפסח איקומן.

מה הוא אומר:
מה העבודה הזאת לכם. לכם ולא לו.
ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל
כפר בעקר ואף אתה הקהה
את שניו ואמר לו בעבור זה פסה
ד' לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו.
אילו היה שם לא היה נגאל.

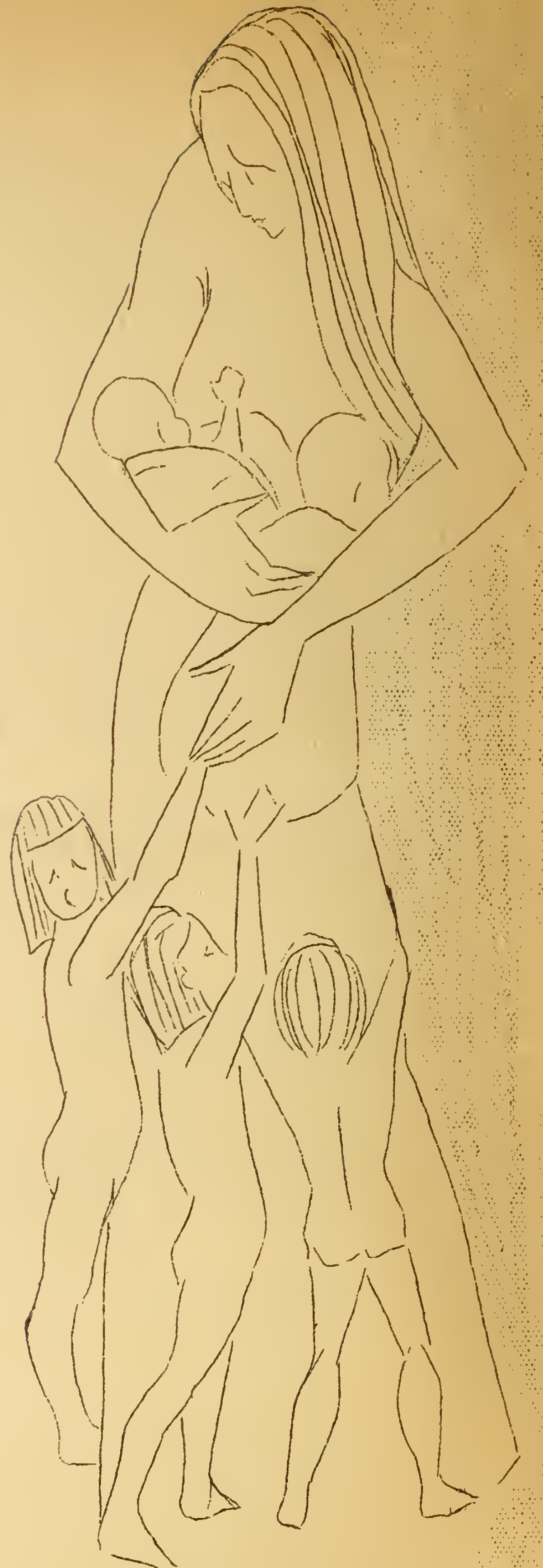
מה הוא אומר:
מי זאת? ואמרת אליו בחזק יד
הוציאנו ד' ממצרים מבית עבדים.

את פתח לו. שנאמר
והגדת לבנך ביום ההוא לאמר
זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים.

וירעו

אותנו המצרים ויענונו ויתנו
עלינו עבודה קשה כמה שנאמר.
ויקם מלך חדש על מצרים
אשר לא ידע את יוסף ויאמר
אל עמו: הנה עם בני ישראל רב
ועצום ממנו. הבה נתחכמה לו
פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה
ונוסף גם הוא על שונאינו
ונלחם בנו ועלה מן הארץ. וישימו
עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם

וכאשר יענו אותו
כן ירבה וכן יפרץ

ויבאו שוטרי בני ישראל
ויצעקו אל פרעה לאמר:
למה תעשה כה לעבדיך
תבן אין נתן לעבדיך
ולבנים אומרים לנו עשו

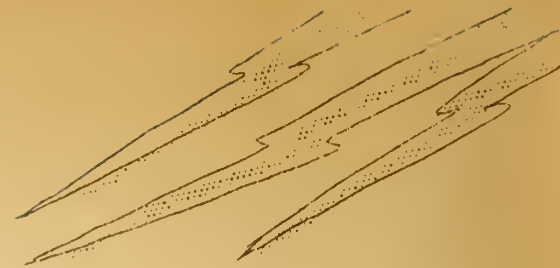
והנה עבדיך מכים

היו ישראל מקוששים

את הקש במדבר ורומסים בחמר ובקש. היה הקש נוקב את עקביהם
והדם מתבוסס בחמר. רחל בת בנו של שותלח היתה הרה ללדת
ורמסה בחמר עם בעלה. יצא הולד ממעיה ונתערב בתוך המלבן.
ירד מכאל והעלהו לפני כסא הכבוד.
אותו לילה נגזר דין על מצרים.

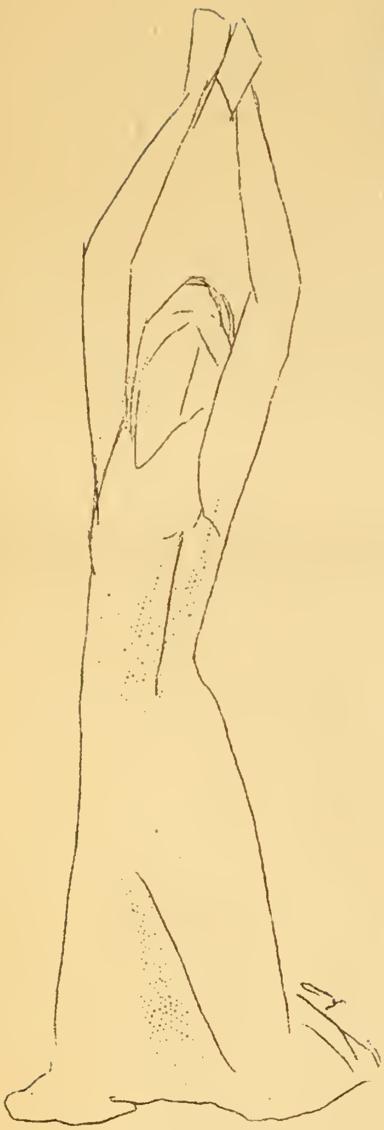
ונצעק אל יי אלהי אבותינו
וישמע את קולנו
וירא את ענינו
ואת עמלנו ואת לחצנו
כמה שנאמר

ואעבור עליך ואראך
מתבוססת בדמיך
ואמר לך
בדמיך חיי

שפוך

חמתך על הגויים אשר
לא ידעוך ועל ממלכות
אשר בשמך לא קראו
כי אכל את יעקב
ואת נוהו השמו.
שפך עליהם זעמך
וחרון אפך ישיגם.
תרדף באף ותשמידם
מתחת שמי יהוה.

ויהי בימים ההם

ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם. וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו. ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול. ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים. ויאמר לרשע למה תכה רעך. ויאמר מי שמך לראש שר ושופט עלינו הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי. ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר. וישמע פרעה את הדבר ויבקש להרג את משה. ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין:

ומשה הכה על צור
במטה הכה על סלע
ויצאו ממנו מים.
הפלא ופלא - אמן סלע.
ומשה הביא גדי
ויניקהו דבש מסלע
ויהיה קולו כמעין זך וצלול כמים.
הפלא ופלא - אמן סלע.

ומשה היה רועה

את צאן יתרו חתנו כהן מדין. וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חרבה. וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אל. ויאמר משה: אסרה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה. וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו מתוך הסנה ויאמר: משה משה, ויאמר: הנני. ויאמר: אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא:

ראה ראיתי את עני עמי

אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי וארד להצילו מיד מצרים
ולהעלותו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה
אל ארץ זבת חלב ודבש. ועתה לכה אל פרעה
והוצא את עמי בני ישראל ממצרים.

והיא שעמדה

לאבותנו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו
אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו
והקדוש ברוך הוא מצילנו מיד.

לך בא מצרימה

ובאת אל הנענים והאמללים
ואמרת אליהם כי עבדים הם
והם לא יבינו. ואמרת אליהם כי אמללים הם והם לא יאמינו
ופקחת את עיניהם בחזק יד על כל ענים ועל כל לחצם וגאלת
אותם. ועם רב ימדך אחריך מקרב אחיך אשר לא ידעת ואשר
לא ידעוך עוד. והיית לאב המון אדם רב ולראש שבטיו.
ועשית מן התולעים - אדם. ומן האדם - עם.
ומעפרות חיל - ארץ.

לך ואמרת לפרעה: שלח את עמי

ויקם פרעה ויקרא
למשה ואהרן לילה
ויאמר: קומו צאו
מתוך עמי גם אתם
גם בני ישראל:

ויהי בעצם היום הזה הוציא
ה' את בני ישראל מארץ מצרים
על צבאותם

היום אתם יוצאים
בחדש האביב

וירדפו מצרים אחרי בני ישראל וישיגו אותם על הים:

ד׳ כיתין נעשו על הים

אחת אומרת לפל אל הים, ואחת אומרת לשוב למצרים. ואחת אומרת לעשות מלחמה בגדם ואחת אומרת בצוות בגדם. מתוך שהיו עומדים ונוטלים עצה אלו ואלו קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחלה. לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל:

ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה. וירדפו מצרים ויבאו אחריהם אל תוך הים. וישב הים לפנות בקר לאיתנו וישובו המים ויכסו את כל הרכב לחיל פרעה:

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה׳ :

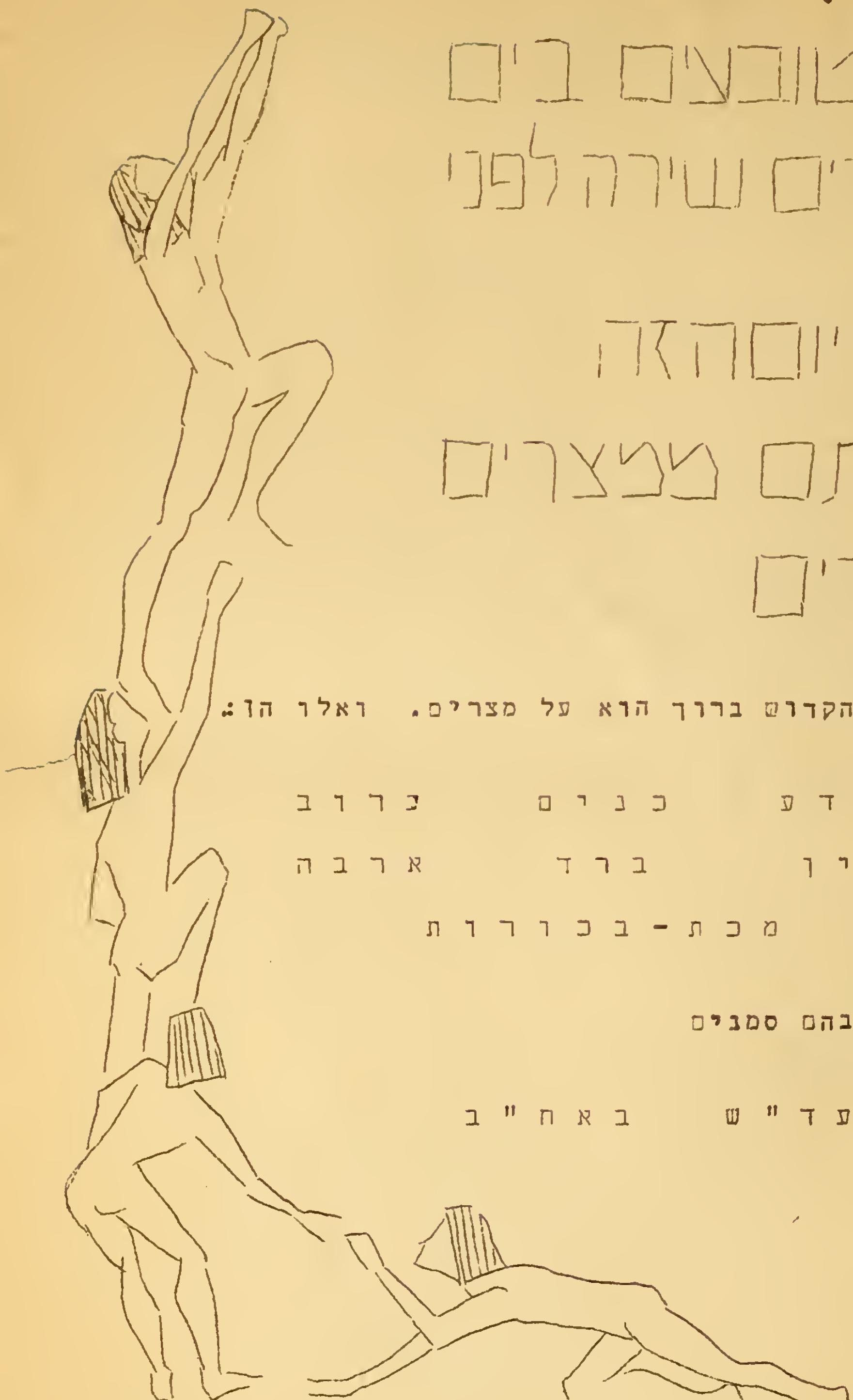
אשירה ליהוה
כי גאה גאה
סוס ורוכבו
רמה בים

ותקח מרים הנביאה את
התף בידה ותצאנה
כל הנשים אחריה
בתפים ובמחולות.

אותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני

הקדוש ברוך הוא. אמר להם:

מעשי ידי טובעים בים
ואתם אומרים שירה לפני

ויאמר משה אל העם:

זכר את היום הזה
אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על מצרים. ואלו הן:

דם צפרדע כנים ערוב

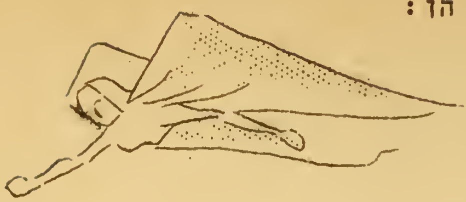
דבר שחין ברד ארבה

חשך מכת-בכורות

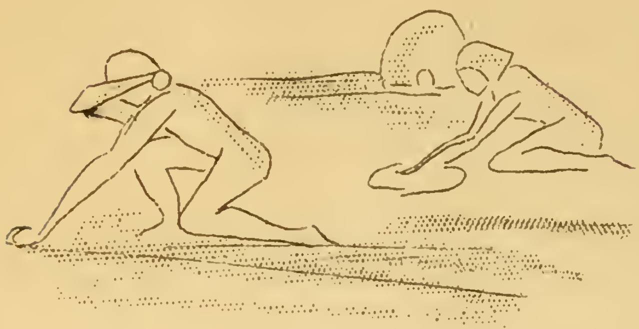
רבי יהודה היה נותן בהם סמנים

דצ"ך עד"ש באח"ב

רבן גמליאל היה אומר: כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו
בפסח לא יצא ידי חובתו. ואלו הן:

פסח

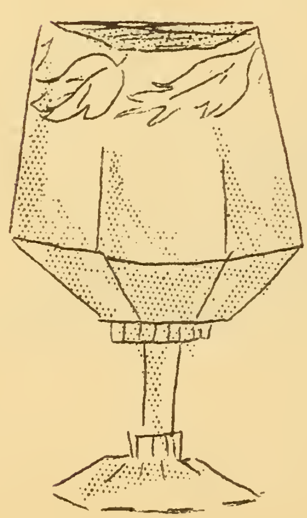
מצה

ומרור

פסח שהיו אבותנו אוכלים בזמן שבית המקדש
היה קים על שום מה. על שום שפסח
הקדוש ברוך הוא על בתי אבותנו במצרים

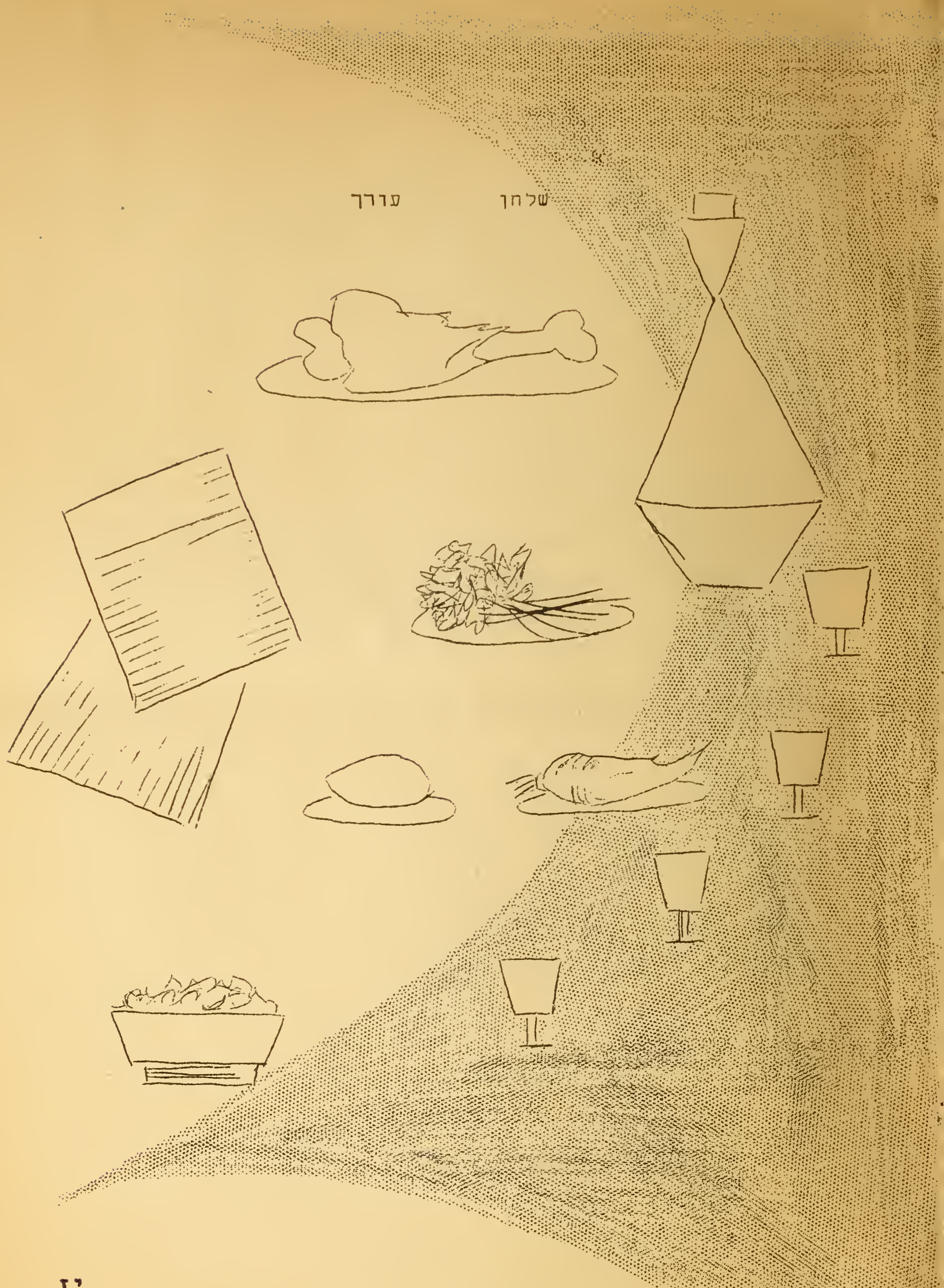
מצה זו שאנו אוכלים על שום מה. על שום
שלא הספיק בצקם של אבותנו להחמיץ עד שנגלה עליהם
מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם.

ומרור זה שאנו אוכלים על שום מה. על שמררו
המצרים את חיי אבותנו במצרים.

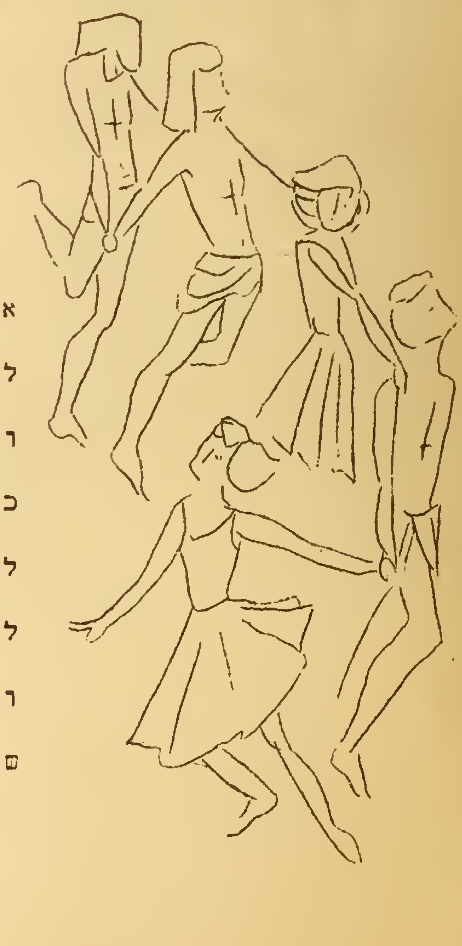
מוזגין כוס שניה

הנני מוכן ומזומן
לקים מצות כוס שניה
של ארבע כוסות.

שלחן עורך

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים.
שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי
בצאתי ממצרים. לא את אבותנו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא
אלא אף אותנו גאל עמהם. שנאמר ואותנו הוציא משם
למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותנו.

אנחנו חיבים להודות. להלל. לשבח.
לפאר. לרומם. להדר. לברך. לעלה.
ולקלס. למי שעשה לאבותנו ולנו את
כל הנסים האלו. הוציאנו מעבדות
לחרות. מיגון לשמחה. ומאבל
ליום טוב. ומאפלה לאור גדול.
ומשעבוד לגאולה. ונאמר לפניו
שירה חדשה הללויה.

הלל

אילו פינו מלא שירה כים לשוננו רנה כהמון גליו
ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות כשמש וכירח
וידינו פרושות כנשרי השמים ורגלינו קלות כאילות
אין אנו מספיקים להודות לך
ממצרים גאלתנו מבית עבדים פדיתנו

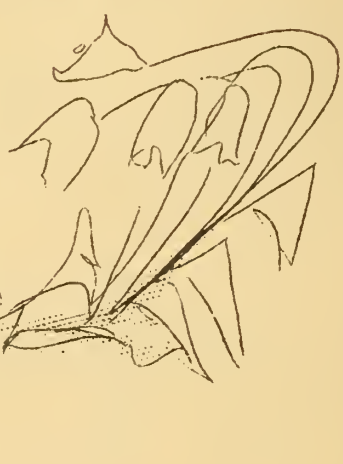

בצאת ישראל ממצרים
בית יעקב מעם לעז
היתה יהודה לקדשו
ישראל ממשלותיו

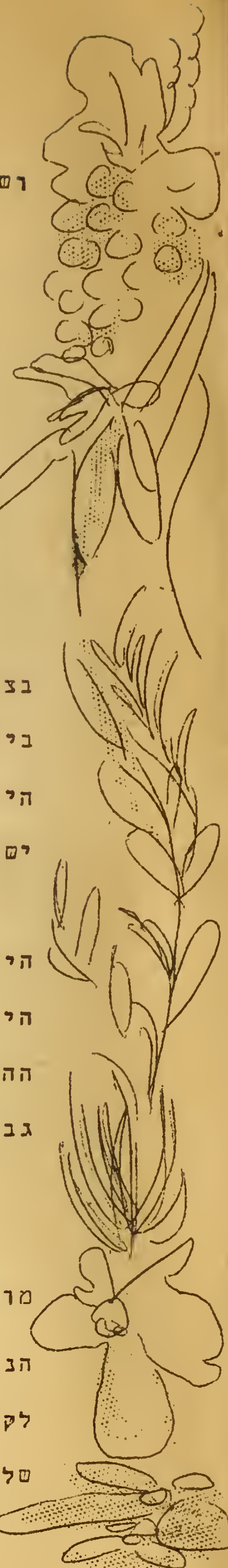
הים ראה וינס
הירדן יסב לאחור
ההרים רקדו כאילים
גבעות כבני-צאן

מה לך הים כי תנוס
הירדן תסב לאחור
ההרים תרקדו כאילים
גבעות כבני-צאן

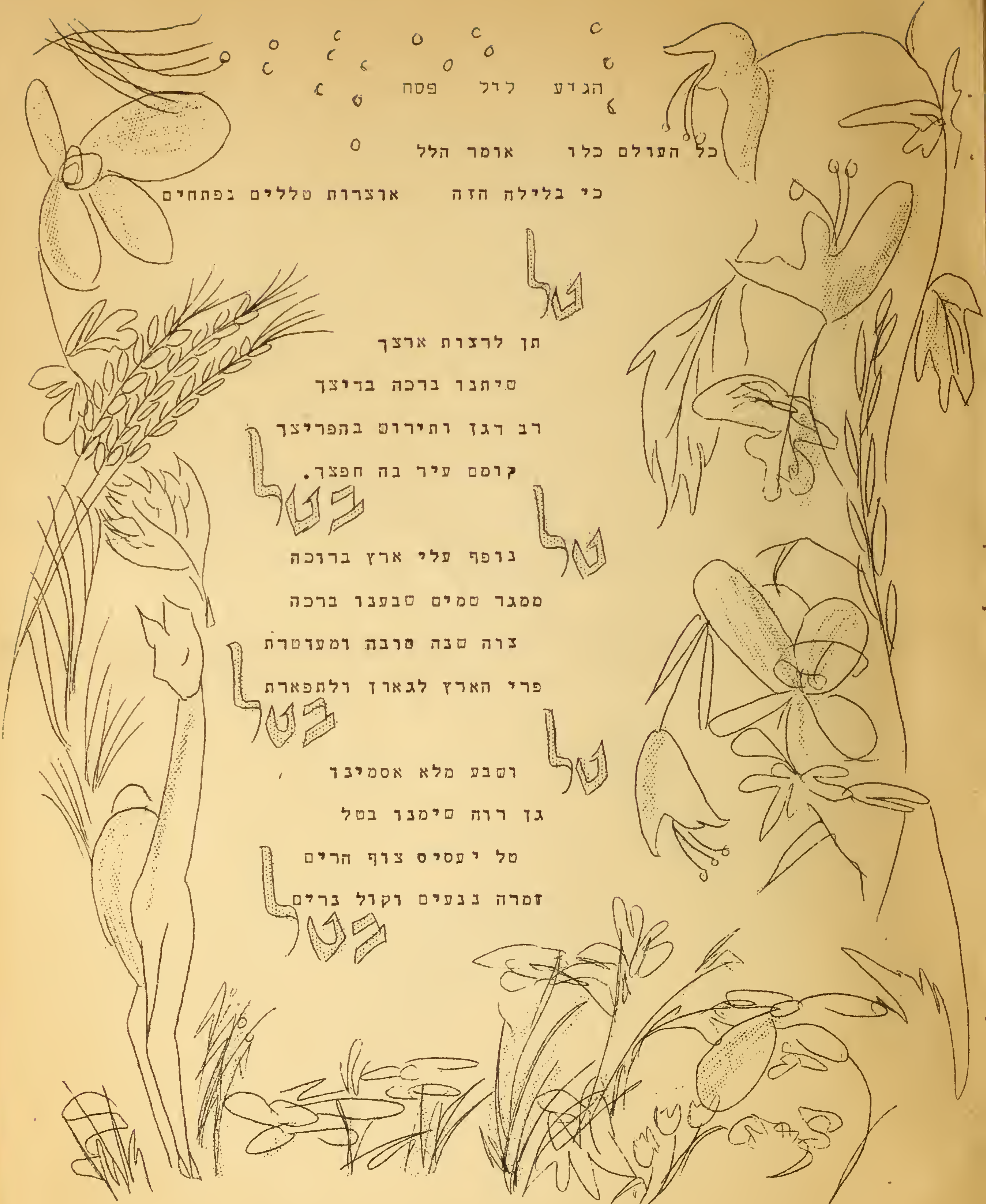
מלפני אדון חולי ארץ
מלפני אלוה יעקב
ההפכי הצור אגם-מים
חלמיש למעינו מים

מוזגים כוס שלישית
הנני מוכן ומזומן
לקיים מצות כוס שלישית
של ארבעה כוסות.

[illegible]

הגיע ליל פסח

כל העולם כלו אומר הלל

כי בלילה הזה אוצרות טללים נפתחים

טל

תן לרצות ארצך

שיתנו ברכה בדיצך

רב דגן ותירוש בהפריצך

קומם עיר בה חפצך.

בטל

טל

גופף עלי ארץ ברוכה

ממגד שמים שבענו ברכה

צוה שנה טובה ומעוטרת

פרי הארץ לגאון ולתפארת

בטל

טל

ושבע מלא אסמינו ,

גן רוה שימנו בטל

טל יעסיס צוף הרים

זמרה בנעים וקול ברים

בטל

שיר המעלות

בשוב יהוה את שיבת ציון היינו כחולמים

אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה

אז יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות עם אלה

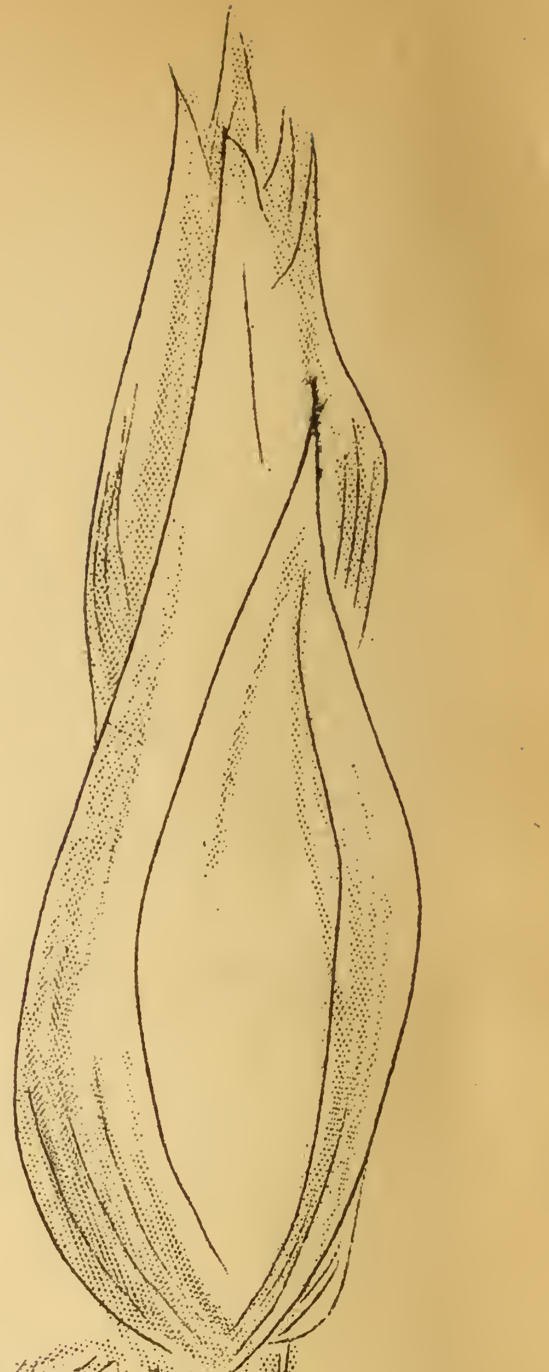
הגדיל יהוה לעשות עמנו היינו שמחים

שובה יהוה את שביתנו כאפיקים בנגב

הזורעים בדמעה ברנה יקצרו

הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע

בא יבא ברנה נשא אלמותיו

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

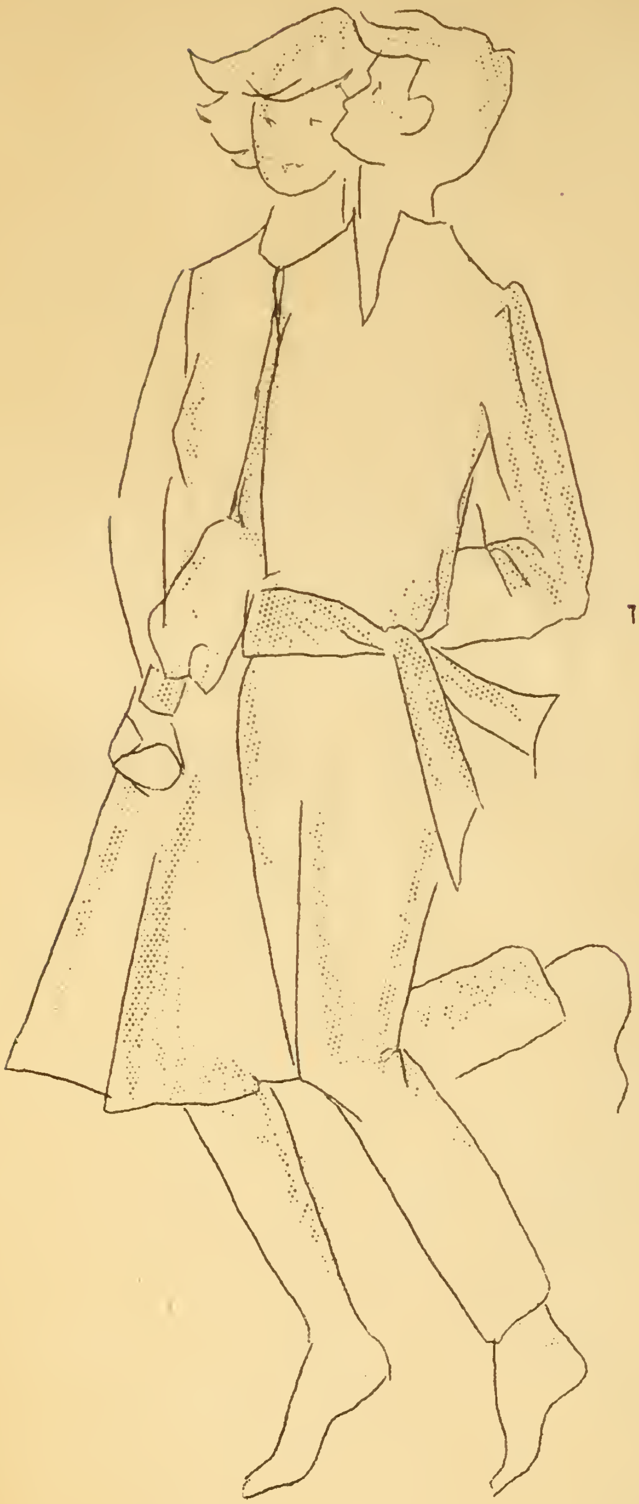
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

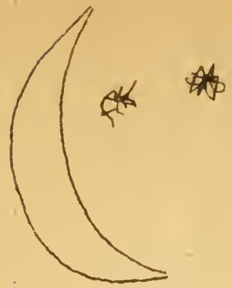
הנה ימים באים

באם ה' ולא יאמר עוד
חי ה' אשר העלה את
בני ישראל מארץ
מצרים כי אם חי ה'
אשר העלה ואשר מביא
את זרע בית ישראל
מארץ צפונה ומכל
הארצות אשר
הדחתים שם:

כי כה אמר ה': בעת רצון
עניתיך וביום ישועה
עזרתיך. ואתנך לברית
עם. להקים ארץ להנחיל
נחלות שוממות. לאמר
לאסורים צאו. לאשר
בחשך הגלו.

הנה אלה מרחוק יבאו
והנה אלה מצפון ומים
ואלה מארץ סינים:
שאי סביב עיניך
וראי: כלם נקבצו
באו לך:

והיה בחצי הלילה

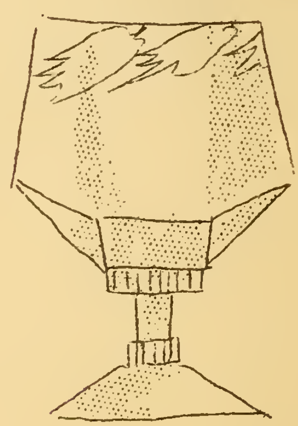
אז רב נסים הפלאת בלילה
בראש אשמורות זה הלילה
גר צדק נצחתו כנחלק לו לילה

והיה בחצי הלילה

קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה
רם הודע כי לך היום אף לך לילה
שומרים הפקד לעירך כל היום הלילה
תאיר כאור יום חשכת לילה

והיה בחצי הלילה

הנני מוכן ומזומן לקיים
מצות כוס רביעית
של ארבע כוסות

חסל

סדור פסח כהלכתו
ככל משפטו וחקתו
כאשר זכינו לסדרו
כן נזכה לעשותו

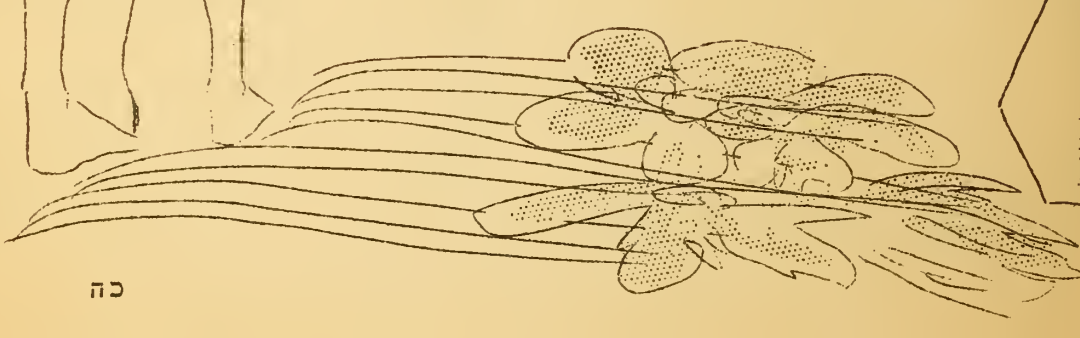

שיר השירים

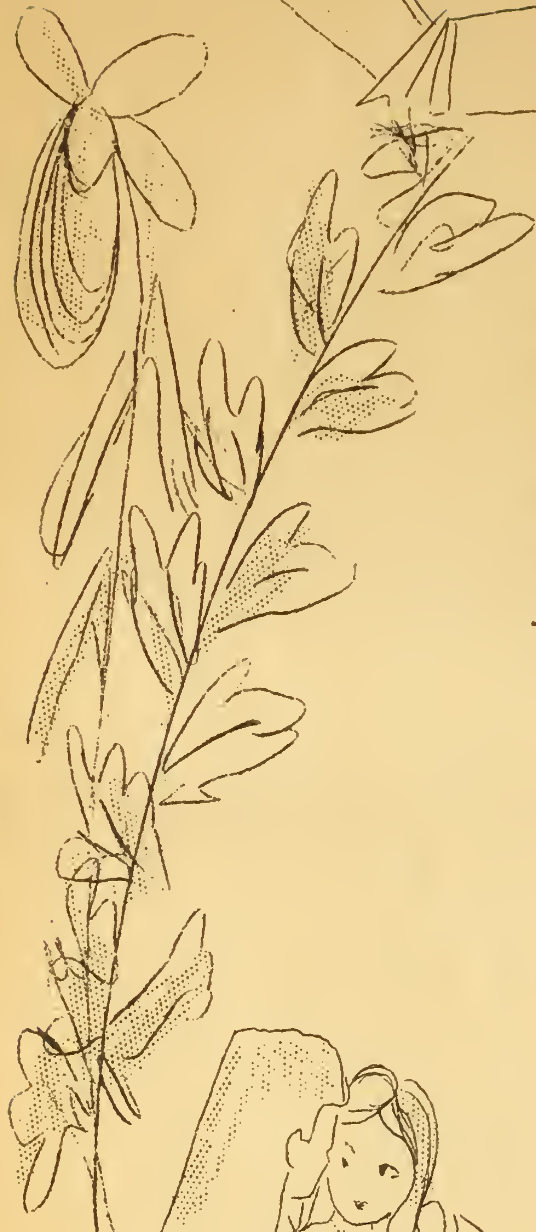

אשר לשלמה. ישקני מנשיקות
פיהו כי טובים דודיך מיין.
שחורה אני ונאוה בנות ירושלים.
קול דודי הנה זה בא מדלג על
ההרים מקפץ על הגבעות. הגידה
לי שאהבה נפשי איכה תרעה
ואיכה תרביץ בצהרים. שלמה
אהיה עוטיה על עדרי חבריך.
עורי צפון ובאי תימן הפיחי
גני יזלו בשמיו. יבא דודי
לגנו ויאכל פרי מגדיו. דודי
לי ואני לו הרועה בשושנים.
עד שיפוח היום ונסו הצללים
סב דמה לך דודי לצבי או
לעפר האילים. לכה דודי נצא
השדה. נלינה בכפרים

נשכימה לכרמים נראה אם פרחה
הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים
הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך
יונים. מבעד לצמתך שערך
כעדר העזים שגלשו מהר גלעד.
אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי
לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך
על משכנות הרועים. ענה דודי
ואמר לי: קומי לך רעיתי
יפתי ולכי לך. כי הנה הסתיו
עבר הגשם חלף הלך לו.
הנצנים נראו בארץ. עת הזמיר
הגיע וקול התור נשמע בארצנו.
התאנה חנטה פגיה והגפנים
סמדר נתנו ריח.
קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך.

אליהו הנביא

אליהו התשבי

אליהו הגלעדי

במהרה יבא אלינו

עם משיח בן דוד

דוד מלך ישראל

חי חי וקים

אחד מי יודע

אחד אני יודע. אחד אלהינו שבשמים

ובארץ:

שנים מי יודע. שנים אני יודע.

שני לוחות הברית. אחד אלהינו

בשמים ובארץ:

שלשה מי יודע. שלשה אבות:

ארבע מי יודע. ארבע אמהות:

חמשה מי יודע. חמשה חמשי תורה :

ששה מי יודע. ששה סדרי משנה :

שבעה מי יודע. שבעה ימי שבתא :

שמונה מי יודע. שמונה ימי מילה:

תשעה מי יודע. תשעה ירחי לידה:

עשרה מי יודע. עשרה דבריא:

אחד עשר מי יודע. אחד עשר כוכביא:

שנים עשר מי יודע, שנים עשר שבטיא:

שלש עשרה מדיא:

חד גדיא

דזבין אבא בתרי זוזי. חד גדיא
ואתא שונרא ואכל לגדיא :
דזבין אבא בתרי זוזי. חד גדיא

ואתא כלבא. ונשך לשונרא.
דאכל לגדיא. דזבין אבא בתרי
זוזי. חד גדיא :

ואתא חוטרא. והכה לכלבא.
דנשך לשונרא. דאכל לגדיא
דזבין אבא בתרי זוזי. חד גדיא:

ואתא נורא ושרף לחוטרא. דהכה
לכלבא. דנשך לשונרא. דאכל
לגדיא. דזבין אבא בתרי זוזי.
חד גדיא:

ואתא מיא. וכבה לנורא. דשרף
לחוטרא. דהכה לכלבא.
דנשך לשונרא. דאכל לגדיא
דזבין אבא בתרי זוזי. חד גדיא:

ואתא תורא. ושתה למיא. דכבה
לנורא. דשרף לחוטרא. דהכה
לכלבא. דנשך לשונרא. דאכל
לגדיא. דזבין אבא בתרי זוזי.
חד גדיא. חד גדיא:

ואתא שוחט. ושחט לתורא.
דשתה למיא. דכבה לנורא. דשרף
לחוטרא. דהכה לכלבא. דנשך
לשונרא. דאכל לגדיא. דזבין
אבא בתרי זוזי. חד גדיא.

ואתא מלאך המות. ושחט לשוחט
דשחט לתורא. דשתה למיא.
דכבה לנורא. דשרף לחוטרא
דהכה לכלבא. דנשך לשונרא.
דאכל לגדיא. דזבין אבא בתרי
זוזי. חד גדיא. חד גדיא.

ואתא הקדוש ברוך הוא. ושחט
למלאך המות. דשחט לשוחט.
דשחט לתורא. דשתא למיא.
דכבה לנורא. דשרך להוטרא.
דהכה לכלבא. דנשך לשונרא.
דאכל לגדיא. דזבין אבא בתרי
זוזי. חד גדיא.